

grészt. és kiadó
nyomat és a nyomda

3181 Dl. Ra.
I. Diszkrét 2. II. 8.

KELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — — 290
Egy hónapra — — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — — ck 40—
Egy évre — — — ck 2—

1926 Augusztus 25 Szerda

Budapest-Kolozsvár * IX. évfolyam * 188 szám

5686. Évf. 15

Az „európaizálódó” Törökország

Hosszú évszázadok óta tradícióvá vált az a tudat, hogy Törökország dicséretreméltó toleranciával dicsekedik a területén élő zsidóság-gal. Történelmi alapja van ennek a tudatnak, mert bizonyos az, hogy Törökországban soha véres zsidóüldözések nem fordultak elő (a da-maszusai vérvád európai kezek gonosz műve volt) sőt, történelmi tény az, hogy akkor, amikor a katolikus inkvizíció tízezrével kergette ki Spanyolországból és Portugáliából a zsidókat, Hollandia mellett Törökország volt az, aki megnyitotta kapuit a földönfutó zsidó tömegek előtt. Történelmi időkben ez a tolerancia a teljes polgári egyenjogúsítás mérvéig ért és az elmúlt évszázadok során sokszor töltötték be zsidók Törökország legmagasabb állami tisztjeit is. Hogy csak egyre emlékez-tessünk: a híres Európaverső II. Szolimán szul-tán egyik nagyvezire, don Josef volt, akit a sultán később hercegi rangra emelt, mint ilyen, Naxos szuverén fejedelme lett — és az európai királyi udvarnak követi hajbókolva keresték a mindehátó zsidó nagyvezir és her-czog kegyét.

Ujabb időkben az európai kultúra lassan teret hódított Törökországban is és a törökök közé is becapelte Európa lelki dögvészét, a val-lási és nemzeti intoleranciát. A török intole-rancia azonban az utóbbi napokig nem fjődött — hogy úgy mondjuk — európai nyérsé, nem fajult gyűlölködésbe és véres kirobbná-sokba, — legalább is a zsidóság ellen nem. A török néplélekben gyökerező fatalista vilá-gnizlet megelégedett azzal, hogy a máshittűket kiárta az állami és közhivatalokból — egyéb ként azonban minden vallási vagy nemzeti kisebbség és így a zsidóság is háborítatlan autonómiában élt Törökország területén és tű-hette polgári foglalkozását. A mi napjaink európai hatásának kellett jönnie, hogy Török-ország lelki habitusát gyökeresen megvál-csassa. Kemal pasa, a „modern”, az „európa-izáló” Törökország hirdetője és élő szimbóluma, ma már kizárólag mutatja rá, hogy Török-ország megszűnt már a „legsötétebb Ázsia” lenni, Törökországban teljes polgárjogot nyert az euró-pai kultúra és mindennek előtérbe került az euró-pai kultúrának legjellegzetesebb intézménye: a nemzeti és vallási gyűlölet és elnyomás.

A lausannei egyezmény az összes utódállamok területén biztosította a nemzeti kisebbségek autonóm jogi. Törökország területén, törté-neelmi idők óta főleg három nemzeti kisebbség él: a zsidók, a görögök és az örmények. Kemal pasa sokkal jobb diplomata, semhogy a lau-sannei nemzetközi egyezményt nyitlan, generális intézkedéssel akarná félrengeni. Kertő uton és egymást követő kormányrendeletekkel fojtja meg a nemzeti kisebbségeket. Kemal első in-tézkedése az volt, hogy amikor a lausannei egyez-mény után, a törökországi zsidók előterjesztet-ték autonómiairavezetüket, a kormány mereven visszautasította. Hosszú tárgyalások indultak meg a zsidóság képviselői és a török miniszté-rium között — természetesen teljesen eredmé-nytelenül. Sőt a tárgyalások folyamán egyre új bb kormányrendeletek érkeztek. Most a zsidó isko-lákat kényszerítették a török tanítási nyelvre, majd a „grat dr. bli.” fosztották meg országos jellegű autoron tisztiségétől, aztán a hitközsé-gék b lő autonómiáját függesztették fel, — és mindezek az intézkedések feltűzően és kizáróan a zsidó kisebbségek ellen irányultak.

A törökországi zsidóság értelmelől és megdöbbentve állott e jelenség előtt. A török földön más nemzeti kisebbségek is vannak, gö-rögök, örmények — és éppen a legősibb auto-nómiát, a zsidóságot érik ezek a megzemmlítő

törökvések. Most aztán végre kiderült, hogy mi volt a rejtett célja Kemal ravasz politikájának, amikor éppen a zsidóságot szemelte ki a török fasizmus első prédájává. A török kormány most már nyílt követeléssel lépett az Ankorában időző zsidó delegáció elé. Ez a nyílt követelés nem kíván egyéb, mint hogy a zsidóság vezetői kiáltványt tegyenek közzé, amelyben az egész törökországi zsidóság nevében önként lemondanak minden kisebbségi és vallásberendezke-dési autonóm jogokról és török nemzetiségü-nek deklarálják a zsidóságot. A tárgyaló körök nem is tartották itokben, hogy miért van szükségük erre a kiáltványra és önkéntes le-mondásra. A zsidóságuk a kisebbségi jogokról való lemondásával akarják kényszeríteni a többi kisebbségeket, a görögöket és örményeket is, hogy hasonló eljárást tartsanak. Kemal így akarja magát elvele biztosítani az esetleges dip-lomáciai beavatkozások ellen, arra az esetre, ha a lausannei egyezmény megsértése miatt nemzetközi eljárásra kerülne sor ellene.

Ravasz és gonosz játék az, amelyre Török-ország diktátora a zsidóságot akarja felhasznál-ni. Gonosz játék, nemcsak azért, mert a zsidó kisebbséget meg akarja fosztani nemzeti és kulturális jogaitól, hanem ezzel az önkéntes lemondásnak kizárásával halálos veszedelmét zúdít a Görögországban és az örmények között

elő zsidóságra. Mert az csak természetes, hogy a zsidógyűlöletűkről anélkül is nevezetes görö-gök a zsidóságot fogják okolni a törökországi görög érdekek elnyomásáért és bosszujukat a köztük élő zsidókon fogják kitalálni. Kemal fasizmusában Korfu és a görög szigetek véres pogromai kísértének és a törökországi zsidóság egy keserves dilemma előtt áll. Vagy engedelm-skedik Kemal parancsának — és akkor a görögországi zsidóságot dönti veszedelembé, — vagy visszautasítja ezt a gonosz játékot és ak-kor a maga fejére zúdítja a török csőcselék haragját.

Dicséretére szóljon a törökországi zsidó test-vérsainknak, hogy mindezekig keményen vissza-tartották ezt az öngyilkosságra való parancsot. Kemal eddig hiába követelte az önkéntes le-mondást: a kiáltvány nem jelent meg. Árnélők természetesen a törökországi zsidóság keblében is akadtak és a tudósítók egy Ferid Arsan bey nevű zsidóról emlékeznek meg, aki mosalmat indított — eddig eredménytelenül bár, — Ke-mal pasa követelésének teljesítésére. Meddig fog tudni a gyöngye törökországi zsidóság az állami nyomásnak ellentállni, nem tudhatjuk. Gszben nemcsak egybe fog gyűlni az összes államok nemzeti kisebbségeinek kongresszusa. Talán ez a kongresszus alkalmas lesz arra, hogy lerántsa Kemal Törökországról az európai civilizációs törekvések mázát és nyugati cillinder és frakk alstt megmutassa a világnak a véresen vesze-delmes népgyilkos törekvéseket. g. j.

A Tábla helybenhagyta a frankper törvényszéki ítéletét

Csak Rába és Gerő büntetését szállították le

(Budapest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudó-sítójától) A Tábla ma délelőtt hirdette ki ítéletét a frankperben, amely ezzel a második büntetőforum előt is lezáródott. Az utolsó felszólaló Gerő tér-képzeti főtisztviselő volt, aki sajnálatos kénytelen kijelenteni, hogy felelősebbé utasítására cselekedett. Nem tko kodás és bíráltság volt a feladása, hanem a munka teljesítése. Kér, találjon a bíróság utat, hogy az elítelt emberek ne vesítsék el kenyertüket és becsületüket és hogy ne bolygezzenek meg senkit, pénzhamisító banda elnevezéssel.

A bíróság mindenkitől megkérdezi, hány gyer-

meke van és milyenek a vagyoni viszonyai. Nádasyn, Windischgräzen és Szőrcsény kivül mind-nyájan vagyontalanok.

A bíróság ezenán határozathozatalra vonul vissza. A királyi tábla a törvényszék ítéletét a maga tel-jességében helybenhagyta, kivéve Gerő büntetésére vonatkozóan, akinek büntetését kétfő helyett másfél évre és Rábát, akinek büntetését másfél évről egy évre szállította le. Ezenkívül csak lényegtelen minősítési eltérések vannak.

A védők az ítélet ellen feleltettek.

Bogdan Duicát ki akarják zárni a parasztpártból

A parasztpárt a nemzeti pártot támogatja az időszaki választásokon. Október elején összeül az erdélyi parasztpárt konferenciája

(Bucaresti Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától) A parasztpárt parlamenti bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen a politikai helyzetet vitatták meg, az időszaki választásokra való tekintettel. A bizottság el-határozta, hogy támogatja a nemzeti pártot, ha a következő listán vesz részt a választásokon: Ilfov-megyében Pan Halippa, Biharmegyé-ben Lascu Demeter, Buzuban Joani zescu, Jalo-mitzában Radulescu. Tekintettel arra, hogy a bizottság nem volt teljes számmal jelen, a Bogdan Duica és Stere Constantin-affér letér-gyalását a jövő hétre halasztották. Megállapít-ható, hogy a parasztpártban erősen él a kíván-ság, hogy szeptember 1-éig létrejöjjön a meg-egyezés a nemzeti pártal.

Parasztpárti hivatalos körökből származó értesülés szerint október elején az erdélyi pa-rasztpárt kongresszust tart Kolozsváron. A kongresszuson előreláthatólag nagy vihart fog kelteni a Bogdan Duica — Stere affér letérgyalása,

amely a napirendnek egyik legfőbb pontja lesz. Az erdélyi parasztpártban igen nagy az elége-detlenség Bogdan Duicával szemben, aki Stere elleni támadásait a parasztpárt központjának minden figyelmeztetése ellenében tovább foly-tatta. Bizonyosra veszik, hogy az erdélyi kon-ferencia Bogdan Duicát ki fogja zárni a pártból.

Bukarest, augusztus 24. A parasztpárt hiva-talosan megcáfolja azt a hírt, mintha az idő-szaki választásokon Galacon Vartinasi jelöltsé-gét támogatóna. Vartinasi a parasztpárt már régen kizárta a pártból és Galacon a parasztpárt a nemzetipárti jelöltet fogja támogatni teljes erejével.

Egy levelezőlap elegendő
és bármilyen önnök szükséges zeneművet gyorsan és pontosan megkaphat Moravetz zene-műkereskedéséről, Timisoara. Jegytek ingyen

ZSIDÓ KÖZÉLET

A déli zsidó nőegylet kulturdelutánja. Tudósítónk jelenti: Vasárnap, augusztus 22-én tartotta meg kulturdelutánját a déli zsidó nőegylet. A jól sikerült kulturdelutánon megjelent a román és magyar publikum is. A nőegylet ifjúsági csoportjának tagjai által előadott nyívs programot Hirsch Szerén szavalata vezette be. Katz Sárika keleti táncot lejtett. Ansel Vilma jiddis szavalata komoly tehetségre vallott. Weinberger Emil cigányzene-kíséret mellett előadott Körber dalokkal aratott sikert. Weinstein Böke Kiss József egyik költeményét szavalta hatásosan. Goldenberg Irénke monológot mondott, várakozáson felüli sikerrel. Végül a műsor utolsó pontját Fixler Rózika énekeszámja alkotta. A konferéncs tisztjét Weisz Ernő brünni egyetemi hallgató töltötte be a közönség általános meglepésére. A program összeállításának dicsérete Weinberger Samuét illeti. Az ugy anyagiilag, mint erkölcsileg sikerült kulturdelután jóvedelmét a nőegylet által létesítendő aggmeház javára fordítják. (S. Z.)

Háborúság a Temesvár-Józsefvárosi zsidó hitközségben. Az Új Kelet 183-ik számában ilyen címen megjelent közleményünkre a temesvár-józsefvárosi autonóm ortodox hitközség több számottevő tagjától nyilatkozatot kaptunk, amelyből a következőket közöljük: „Városunkban, sőt Erdély egyes hitközségeiben is régi fogva tudott dolog, hogy Schück Bernát főrabbi hosszú évek óta ellenséges viszonyban él az annak idején általa ajánlott Schwarzmann főszószóval. Ennek tulajdonítható, hogy a főrabbi a templomból való kivonulását megelőző szombatot tartott szónoklatát a főszószó ellen és őt, valamint általános meglepésére szervezett énekparádát „am ha r. cim“ nek nevezte. Az istentisztelet keretében történt ezen nyilvános sértésért Schwarzmann főszószó, annak befejezése után, a főrabbit magából kikelve éles szavakkal illette. Ezt követte a következő szombat a főszószókat városunkban megborzított kelteti azon demonstrációja, hogy istentisztelet közben ott hagyta a templomot, annak előrebocsátása után, hogy amíg a hitközség bizonyos követeléseit nem teljesíti, a főszószókat illetve a körös funkcióit a templomban nem marad. Követelésük közt a leglényesebb az, hogy az előjáróság szüntesse meg az énekparádát, amelyet a közönség évek óta megkívánt és amelyet Schwarzmann főszószó általános elismert nagy szorgalommal és olyan zenei tudással szervezett, hogy nemcsak a hitközség tagjainak, hanem a többi hitközségekhez tartozóknak is osztatlan tetszését nyerte meg. Közismert dolog az is, hogy a józsefvárosi templom fenntartása óta sohasem örvendett olyan látogatottságnak, mint Sabbat Nachamu óta, amikor az énekparádákban szerepelt. A főrabbi második követelését, amelyet ilyen, legalább is szokatlan módon hozott nyilvánosságra, a hitközség előjárósága még a kivonulási jelenet előtt tudomásul vette (lépéselőmozdítás a mitvából) és erről a főrabbi három nappal ebből tudomást is szerzett. A harmadik követelés az átutazó szegények elhelyezésére vonatkozott és nem böcherek elhelyezésére, akikről közönség szerint a gyárvárosi ortodox hitközség közbecsülésében álló két főrabbi vezető főrabbi szokott gondoskodni. Erre vonatkozólag az előjáróság kimondta, hogy a kérdés csak az összejárásról, tehát az összes temesvári hitközségek közreműködésével oldható meg.”

A Palesztínahivatal közleményei. 1. Felhívjuk az a farfik figyelmét, akik „Hamiszat“ (Bévéndorlási engedélyt) kaptak a Cionista Exekutívától és a még 1926. évben ki akarnak vándorolni, hogy meglevő certifikátjuk csak szeptember hó 30-ig érvényesek. Szeptember 30-ig tehát vizumoztatni kell az utlevelet. A vizum 3 hónapig érvényes. 2. Ismétljük, hogy a közönségnek csak a Cionista Exekutívától ki Palesztínából certifikátot és pedig azon esetben, ha kártevő rokona kéri azt. 3. Legközelebb szeptember 3-án indul Konstantinápolyból a „Dacia“ román hajó és szeptember hó 4-én az „Asia“ nevű francia hajó Palesztínába. A Dacia hajó 7-én, kedden reggel érkezik Haifa-ba és 8-án szerdán, orv. roshasana-kor érkezik Jaffába.

A besztarcei zsidó ifjúság kerti ünnepélye. Dr. Ferenčiné Kallus Margit intézte hozzá a következő beszámolót és reflexiókat a besztarcei zsidó ifjúság kerti ünnepéről: Herzl napját olvasom most. Előre lapozgatok benne, mint a legizgalmasabb regényben. Ahogy ez a hatalmas

idea urrá lesz lelkében, kimerült onnan mindent, már nem is egyén, csak kardosítja az egyetlen eszméket, melynek szolgálatába állítja szívét, eszét, minden energiáját, teljes magát. Fanatikusán hisz ebben az egyedül lehetséges megvalósításban. És ha ő nem érheti meg, akkor tudja hogy: „Let habe den Samen in die Erde versenlet.“ Ennek az elvetet adott magának növekedésé, fejlődésé: mi mai nemzedék már megértük. Mi jözanok, kik sohasem hittünk csodákban, észrevettük, hogy ma is történnek csodák. A zsidó reneszánsz a XX század váratlan csodája. Ennek a reneszánsznak uttorói, zászlóvivői, harcosai a mi drága fiaink és leányaink a zsidó ifjúság, a zsidó jövő. Az ifjúsági munkának gyönyörű példáját látta mi vasárnap délután a besztarcei zsidó ifjúsági szervezetek által rendezett kerti ünnepélyen. Tavaly augusztusban voltam közöttük utoljára és bámulatos az a baladás, amit azóta tapasztaltam. Az ifjúság különböző egyletekben van megszervezve, melyek azonban mind közös nagy célunkat szolgálják teljes lelkesedéssel. Mikor a zsidó dalárda legprecízebben előadott héber énekeszámait, melyeket Spéter Samu tanított be, felhangzottak nagy-nagy melegség öntötte el a szívemet. És mikor sómériak szép fehér-kék drasszükben legpontosabban, legfegyelmesebben előadott

Több kolozsvári pénzintézet is áldozata lett Rappaport-Szier csekkcsalásainak

Csehszlovákiába szökött a Nagyváradon elfogott Hirsch Herman cinkostársai

(Sighet-Máramaroszi, augusztus 24. Az Új Kelet tudósítójától.) Tegnap röviden jelentette az Új Kelet, a nagyváradai rendőrség letartóztatta Hirsch Hermann, aki Rappaport József, alias Szier József nemzetközi szélhámoskal egyetemben a csekkcsalások és hamisítások egész sorozatát követte el Erdélyben. Az állítólagos Rappaport pénteken még Máramaroszigeten garázdálkodott, de sikerült idejében elmenekülnie Csehszlovákiába. Rappaport és Hirsch Hermann viselt dolgairól máramaroszigeti tudósítónk a következőkben számol be:

A nagyváradai „terménykereskedő“
Csütörtökön délelőtt egy rendkívül jó megjelenésű, felálló eleganciával öltözködő ur állított be a máramaroszigeti Casa Noastră pénzintézetéhez és a nagyszőlősi Duna-bank által kibocsátott 60.000 lej értékű csekket óhajtott leljen értékesíteni. A bank igazgatója arra való hivatkozással, hogy a kibocsátó pénzintézettel semmilyen összeköttetést nem tart fenn, megtagadta a csekk beváltását. Az elégedetlen ur egyáltalán nem látszott kihozni sodrából a visszautasítást, mert még ugyanazon a napon a Közgazdasági Bankot is felkereste. De itt sem járt több szerencsével, mire végül a Banca Maramuresanához fordult a csekk értékesítésével. A bank igazgatója gyömulasan utasított adott a csekk napi kurzuson való beváltásához, de Gold Izidor devizőr az utolsó pillanatban óvatosságból elhatározta, hogy a csekk kifizetését elhalasztja és táviratilag fordul információért a nagyszőlősi pénzintézethez.

És ellen azonban a csekk tulajdonosa a lehető legerősebben tiltakozott és nem volt hajlandó azt sem megvárni, amíg a pénzintézet devizője a szomszédos csekkváltási közszékhelyen érdeklődik a csekk eredetéről. Időközben jelentette ki:
— Tudják meg az urak, hogy én Rappaport József nagyváradai terménykereskedő vagyok, több milliót vagyok rendelkezem és nagyon csodálkozom, hogy egy ilyen jelentéktelen és szegény csekk beváltásért ilyen ceremóniát csinálhatnak. Nem reflexiók szolgálnak a kára!
Rappaport ezután Szatmárra utazott. Ott csatlakozott hozzá Hirsch Hermann. Az ő segítségével értékesített a csekket több százezer kereszlettel. A pénzzel pénteken visszautazott Máramaroszigetre, ahol dollárt kezdett nagy tömegben vásárolni. Egy ilyen dollárértékelésről szökött el egy máramaroszigeti kereskedővel, akinek állítólag tévedésből egy nagyobb bankjeggyel fizetett és csalásért feljelentette a kára kedű a rendőrségen.
Szóbeszéd a rendőrségről
A t. azonban az állítólagos Rappaport ellen gyantafogtak és a szolgálatos rendőrtörtézet felhívta, hogy igazolja magát. A gyantás csekk tulajdonosa a legnagyobb hidegvérrel jelentette

357 leier gypju női mellényt, minden árért női harisnyát, rendkívül olcsón gyermekharisnyát árusít Sipos, Cal. Reg. Ferdinand 8.

tornamentványait láttam, a lelkesedéstől könnyes lett a szemem. A mi fiaink, kik eddig csak meszeszíről értek mindent, most produkcióban egyenrangú társai más tornaegyleteknek. Nagyon kedves volt az Avivák torna- és táncjelelte, a zsidó ifjúság zenekar szíven adta elő zeneaszimánit, egyes kis egyfelvonásosok egészítették ki a műsort. E deklarációnra aztán megtudtam, hogy úgy a leányok, mint a fiúk nem alantilag, egy előadásra tanultak be számukat, hanem állandó szép munka folyik közöttük, állandó a zene, tornagyakorlat, a közös összejövetelek, hol valaki előadást tart, a zsidó ifjúság zsidó szellemi élet fejlesztésé és minden a szükséges Palesztina munka önkéntes és lelkes elvégzése. A besztarcei zsidó ifjúságnak szeretettel és büszkeséggel kívánom, hogy haladjon tovább a megkezdett munka és maradjon hű és lelkes munkása a zsidó ideológiának és a zsidó jövőnek.

Ivri, az egy táblákat. A

(Sighet-Máramaroszi) Uj Kelet tudósítójától napjait pergeti a n... les hónapja ez, am... gógák áhitatos cser... melódija, melabus... esedezik könyörtüle... jámboroknak. A k... szönt a Roshasana... ról már intetet a... Az immár... ortodox zsidó tem... fogadni az ősi ün... letes szívvel negy... át tataroztatta az... keresztül szorgalm... munkájától visszha... nyéke. Hajnalhasc... rényen a munka, m... utolsó simításokat... ódon imaházán.
Reggeltől estig... temp'om falán és... zenéjéből, mint val... nix, új életre kel... rege a börtönbe k... évszabásjáról...

Szaporodnak a feljelentések
Szatmárról származó Máramaroszigetre érkezett Herskovits detektív, aki a szigeti rendőrséggel karöltve megkezdte a nyomozást. Rövidesen megállapított nyert, hogy a máramaroszigeti bankok előkelő vendége valódi rege Szier József és nagytitű szélhámos, akinek nevét Középszelepa őrszes rendőrségek ismerik. Szatmárról is több feljelentés érkezett Szier ellen, ahiről az addigi nyomozás folyamán megállapított nyert, hogy péntek éjjel Lunkánál átszökött a cseh határon. Azonnal értesítették a cseh rendőrséget, amely most folytatja a nyomozást Rappaport Szier ellen.

Fényképészek, amatőrök!
Fényképészeti cikkeit a legolcsóbban
Bernát
papírosáruházában.
Plata: Unirii 29 szám alatt (Layda-oukraszia mellett) szerezhetik be.
Lemezeket kidolgozunk. — A világhírű Angol Imperial lemezek gyári lerakata.

Figyelem!
Vétalkötelőzöttség nélkül
kiírta meg raktárukat. Megyőződök, hogy
kötöttárunkban, valamint ha
risnyák és koftákban legolcsóbb a HELIOS lemezeket (Főtr. No. 7.)
lényegesen a kassák...
Akkoriban ülték az évekig taró elk... ortodox hitközség... hitközség között... zsidó lelkek már m... szigeti láthatáron... furesa alakja.
Ivri ez órák, ak... tödött Máramaros... vekory legény vol... ígett mozgott, bu... káromolt mindent... A vakbuzgó Iv... zött a főrabbi kegy... metlenségét réoztr... Neki szurt szemt... ti parancsolat és eg... hogy a diszes köta... ormára való kifüg... lás, levegyék a te... A hitközség v... küzdött az egyipto... hagyta legyűrni m... vet toborzott mag... világhírű rabbikbó

A befalazott szigeti tizparancsolat

Ivri, az egyiptomi órás Szigetre kerül és befalazzák az aranycirádás kőtáblákat. A csákányütések zenéje felszínre hozza az elhamvadt emlékeket

(Sighet-Máramarosziget, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Elul hónapjának utolsó napjait pergeti a naptár. A bűnbánás és vezekelés hónapja ez, amikor reggelenként a zsinagógák áhitatos csendjében felsír a sófár furcsa melódijára, melabus trillázó hangján Istenhez esedezik könyörületért és bűnbocsánatot ígér a jámboroknak. A közeli hetekben már ránköszönt a Roshasana és a Kippur napja és messziről már integet a sátrak ünnepe.

Az immár évszázados máramaroszigeti ortodox zsidó templom új köntösben készül fogadni az őszi ünnepeket. A hitközség kegyeletes szívvvel nagy áldozatok árán egész nyáron leteszteltatta az öreg templomot. Heteken át tataroztatta az öreg templomot. Heteken keresztül szorgalmas mesteremberek igyekvő munkájától visszhangzott a nagy templom környéke. Hajnalhasadtától napnyugtáig folyt senyven a munka, még egy néhány nap és az utolsó simításokat is elvégzik az impozáns, ódon imaházban.

Reggeltől estig cseng a kalapács a nagy templom falán és az építészszámok ritmikus zenéjéből, mint valami porából feléledt Phönix, új életre kel egy eltemetett, elfelejtett rege a börtönből zárt tizparancsolat negyvenéves rabságáról...

(A templom ormára telkerült a tizparancsolat)

Ez a régi rege, amely a templom renoválásával most újra aktuális lett, melyen visszanyúlunk a múlt század elejére. Száz esztendővel ezelőtt a messzeföldön híres rabbi Káhn Juda, a maga idejében nagy hírű talmudtudós volt a szigeti hitközség főrabbija. Ő volt a szerzője „Kuntresz hasseferosz”-nak. (Kételemek gyűjteménye), amely annak idején szerte a világon óriási feltűnést keltett a talmud tudományármivalók körében. Káhn Juda idejében 1827-ben építette a szigeti hitközség a Róza utcában lévő nagy templomot is. 1827 ik esztendő elején készült el a templom és a nagy pap egyenes útjára került fel a templom ormára külön ünnepegek közepette az aranybetűs, gyönyörű mérművek: a tizparancsolatot hirdető két kőtábla.

Káhn Juda halála után Stern Mendel, a híres Stern rabbidinasztia egyik tagja, lépett a szigeti rabbi-stallum örökébe. Stern Mendel a „Derech amenú”, (népünk útja) című művével lett világhíres. Stern rabbi után körülbelül 1850-ben került Teitelbaum diasztia első tagja, Teitelbaum Lázár Szigetre. Nemsokára követte utóda Teitelbaum Zalmen Léb, akinek idejében még nagyobb díszlettel és pompával vonták be az egyisteniséget hirdető tizparancsolatot. Fiának, Lipósnak idejében egyszerre váratlan esemény következett be a szigeti hitközség életében.

(Ivri, az egyiptomi órás felkelt a láthatáron)

Akkoriban éltek el éppen a hullámai annak az évekig tartó elkeseredett harcnak, amely az ortodox hitközség és az ebből kivált szefárd hitközség között éveken keresztül tombolt. A zsidó lelkek már megbékéltek, amikor feltűnt a szigeti láthatáron Ivrinek, az egyiptomi órásnak, furcsa alakja.

Ivri az órás, aki állítólag Egyiptomból való, tödött Máramaroszigetre, ő ökké mozgósítvány, vekory legény volt, ritka szakálla nyugtalanul legett mozgott, buzgó fanatizmusában folyton karomolt mindent és mindenkét.

A vakbuzgó Ivri rövid idő alatt beleférközött a főrabbi kegyeibe és tulzó vallási türelmetlenségét réoztrojálta az egész hitközségre. Neki szurt szemét az ékes művészettel díszített tizparancsolat és egyre elvakultabban követelte, hogy a díszes kőtáblát, amelynek a templom ormára való kifüggesztése szerinte istenkáromlás, levegyék a templomról.

A hitközség vezetősége éveken keresztül küzdött az egyiptomi órás ellen, de Ivri nem hagyta legyűrni magát, egyre több és több hívet toborzott magának, köztöttük a főrabbit is, világhírű rabbiakból álló vallási bíróság ült

össze többször is, de az eltérő vélemények miatt a bíróság sem tudott dűlőre jutni.

(Eltemetik a két kőtáblát)

A szigeti hitközség és a rabbi között már kenyértörésre került a sor, amikor Joszovits Lipót, a hitközség mai elnöke, aki akkoriban gondnoka volt a hitközségnek, kettévágta a gordiuszi csomót. A hitközség békéjének érdekében északnak idején titokban befalaztatta a tizparancsolatot. Az aranybetűkre rákerült a malter és minden alsp nélkül legerdák terjedtek arról, hogy az aranybetűs kőtáblákat Bécsbe küldték javítani.

A hitközség meg csak várta a kőtáblákat, amelyek s hogy semkértak hazatérni Bécsből.

(Es porából feléledt a Phönix)

A templomot renováló csákányütések zenéje most újra napfényre hozta a már feledésbe merült emléket. A templom környékén egyébről sem beszélünk, mint az eltemetett két kőtábláról, a lelkekben lángra lobbant a negyvenéves elhamvadt parás és még nem tudni, vajjon ez a tűz le fogja-e hamvasztani a két kőtábláról a maltert, hogy a napfényre kerülő aranybetűk fennen hirdessék az Egyisten tizparancsolatját, vagy pedig egészen lesodorja a befalazott kőtáblákat a templom ormáról.

Fried Miksa

A forradalmi görög kormány nem ismeri el a nemzetközi szerződéseket

Pangalos meg akarta lincselni Athénban az új rezsim mellett tüntető tömeg. Még ezen a héten kerülnek statáriális bíróság elé a kúrt diktátorok

(Athén, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Három nap alatt, ha a hivatalos jelentéseknek abszolút módon hitelt lehet adni, teljesen megszilárdult a forradalmi rezsim Görögországban. Konduriotis tengerengy még nem vette át a köztársaság vezetését, így egyelőre Kondilis tábornok, a forradalom megindítója áll az új uralom élén. Kondilis kijelentette, hogy a megalakítandó új kormányban az összes politikai pártok vezetői helyet kapnak. A miniszterelnök egyúttal a hadügyi és tengerészeti tárcákat is be fogja tölteni. Kondilis egyébként intézkedett, hogy a legfőbb állami törvényszék még ezen a héten itélkezék Pangalos és volt kormányának tagjai fölött. Pangalos, miközben a pyreusi katonai kórházból Athénbe szállították, a tömeg meg akarta lincselni. A volt diktátort csak a karhatalom önfeláldozó magatartása mentette meg a tömeg dühétől.

Athén lakossága tegnap este óriási tüntetést rendezett az új rezsim mellett és a diktatura ellen. Az összegyűlt néptömeg határozati javaslatot terjesztett a kormány elé, amelyben követeli mindazoknak példás megbüntetését, akik a nép jogait megsértették. Kondilis tábornok beszédet intézett a tüntetőkhöz, amelyben megígérte, hogy helyre fogja állítani a politikai és polgári jogokat, valamint a normális mederbe fogja tereelni az ország életét.

A többi görög városokban hasonló tüntetések voltak. Athénben a ma reggeli lapok már cenzuramentesen jelentek meg és egyhangú lelkesedéssel üdvözölték a győztes forradalmat.

Kondilis tábornok mulija

A görög forradalom sokakban szta reményt fogja kelteni, hogy Görögországba visszatér a demokrácia. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy ugyanaz a Kondilis tábornok, aki ma a görög nép felszabadítójaként ünnepléti magát, másfél évvel ezelőtt Konduriotis admirálissal együtt elsőnek teremtette meg Görögországban a katonai erőszak uralmát. 1924-ben, amikor Konstantin királyt száműzték Görögországból, a Venizelosz párt Mihalokopulos vezérlete alatt valóban demokratikus népkormányt alakított, ezt a népkormányt kergette szét a görög szabadság újdonsült hőse. A napi történelem sajtós iróniája követelte talán, hogy Kondilis tábornok ne sokáig örüljön a hatalomnak. A diktatura két hónapig tartó mézes-hetei után Pangalos tábornok elődjéhez hasonló módon távolította el helyéről Kondilist, hogy 15 nappal később őt is ugyanez a sors érje.

Görögország kálváriája

Ilyen körülmények között nagyon nehéz megjósolni a görög forradalom további útját és fejlődését, anél is inkább, mert a vértelen puccsnak messzemenő jelentősége még a Balkánon sem lesz. Tagadhatatlan, hogy Kondilis első manifesztumában a demokrácia visszaállítását, a parlamentnek nyolc hónapon belül való összehívását, sőt politikamentes kormányt is ígért. Ezeket az ígéretek azonban ugy ő, mint a görög politika többi vezetői már számtalan-szor kompromittálták. Klikkék, hatalmi erő csoportok és néhány kiselgítettlen ambíciója katonapolitikus kezében van az igazi hatalom Görögországban esztendőnk hosszú sora óta. Ezek az urak, akik oly szélesen sütötték egy más homlokára a hazaárulás bélyegét, ez idő alatt nemcsak elárulták a hazát, de szállították is. Szállította pedig elsősorban Pangalos, aki kormányzati és pénzügyi dillettantizmussal fogott hozzá a török-görög háborúban agyocsi gázott ország talpraállításához. Hol a franciáknak, hol az angoloknak, hol pedig mindkettő

nek kínálták fel Periklesz kimerült képét, de a sok kínálgatás közben Gőgország gazdasági és pénzügyi élete végképen leromlott.

György király egyelőre nem tér vissza

Ma már bizonyos, hogy Pangalos nem is kellett volna megbuktatni. A teljes bukást jelentette számára az, hogy kormányzata alatt a drachma értékének negyven százalékát vesztette el. És nem valószínű, hogy az új rezsim ezen javítani tudna. Görögországban még sokára lesz rend és addig is még megszámlálhatatlan forradalmak színhelye lesz. Ezzel magyarázható György görög exkirálynak, aki Norfolkban tartózkodik, az angol hírlapírók előtt tett azon kijelentése, hogy egyelőre nincsen szándékában a trónra visszatérni és ilyen lépéseket mindaddig nem is fog tenni, amíg a görög nép nem nyilvánítja egységesen és félreismerhetetlenül azt az akaratát, hogy visszakívánja. A király legbizalmasabb barátai a jelenlegi időpontot alkalmatlannak találják a visszatérésére.

Felfüggesztették a nemzetközi szerződések végrehajtását

Párisi lapjelentések szerint francia diplomáciai körök nem tulajdonítanak túlságos fontosságot az athéni kormányváltásnak, miután Görögországban jelenleg a hadsereg intervenciójával kormányoznak már hosszabb ideje. Valószínűnek látszik, hogy a jelenlegi kormányváltozás a görög körülmény akaratával megegyezik és a külpolitika eddigi iránya változatlan marad. A görög-jugoszláv egyezmény is minden bizonnyal ratifikálásra kerül. Ezzel szemben Kondilis tábornok az előző rezsim által megkötött összes nemzetközi szerződések végrehajtását felfüggesztette. Ezek között van a jugoszláv-görög barátsági szerződés és a szalonikii konvenció is.

* Palesztinába készül? Akkor már most rendelje meg a legújabb magyarnyelvű Palesztina-Egyiptom Utmutatót (Benedekert) az Uj Kelet könyvosztályánál. Ára vászonkötésben, 200 lej.

Weisz Adolf urlszabóságát áthelyezte 17. sz. alá
Calea Regele Ferdinand

A FILM

Meghalt a film koronázatlan királya

(Newyork, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rudolpho Valentino filmstar, akit a világ legszebb férfiaként mutattak a filmek, tegnap meghalt. Valentinot a múlt héten kétszer megoperálták vakbélgyulladásban és gyomorfekélyben. Tegnapelőtt pedig még súlyos mellhártyagyuladást is kapott, amely két nap alatt végzett vele. Rudolpho Valentino olaszországi származású és alig harmincesztendő. Vőlegénye volt Pola Negrinek. A kórház előtt, ahol operálták, olyan nagy tömeg várakozott a kórházi jelentésre, hogy a rendőrségnek több szakaszt kellett kivevőnyelnie a rendfentartására.

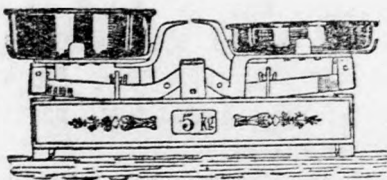
Budapest, augusztus 24. Munkatársunk beszélgetést folytatott Vajda Ernővel, aki a napokban érkezett haza Amerikából és aki a következőket mondta Rudolpho Valentínoról:

— Valóságos a hideg fut át a hátamon, amikor hallom a hírt, hogy Valentino meghalt. Pontosan öt hete annak, hogy Hollywoodban, mielőtt elindultam, együtt vacsoráztam Valentinóval Pola Negrí házában. Még hosszú heteken és hónapokon keresztül, mikor számtalanszor voltam vele együtt, az életerős, friss ember hatását tettem rá, akinek mindössze az az egyetlen keserűsége volt, hogy a közönség nem annyira jó színésznek, mint inkább a szép férfiak tartotta. Az volt életének nagy ambíciója, hogy elérje, hogy a világ őt elismerje jó színésznek.

Legutóbb is arról beszélt velem, hogy életének egy nagy ambíciója van, hogy ne a szép férfit és a szivhédítőt ünnepeljék benne, hanem fogadják el egy olyan színésznek, amilyennek ő tartja magát. Intelligens, nagy művész volt. Szegénycsorból küzdötte fel magát és fiatal éveiben igen sok küzdelem ment keresztül amíg egy barban fel nem felelt egy amerikai filmrendező.

Ugy élt Amerikában, mint egy koronázatlan király, ahogyan csak az európai fejedelmek étek valamikor régen. Tündéri kastélya volt, fent egy hegytetőn, Nemrégiben, körülbelül egy félésztendővel ezelőtt jött vissza Európából, ahonnan két teli vér arab paripát hozott magával. Állandóan ezeken lovszolt. Legutóbb egy nagy filmet dolgozott. Valentinónak Pola Negríhez való szerelme nagyon komoly dolog volt. Nyílt titok volt egész Hollywoodban, hogy össze fognak házasodni. Valentino ezelőtt hat héttel végzett be éppen egy filmet, amilyen Bánki Vilma magyar filmművésznővel játszott. Bizonyos, hogy Amerikában Valentino halála nemzeti gyász fog jelenteni. Csak az tudja, hogy ki volt Valentino, aki közvetlen közelből látta életét. Én láttam, hogy naponta öt-tízezer levelet kapott a világ minden tájáról.

A zarándok. Charlie Chaplin a főszereplője ennek a vidám filmnek, amelyet tegnap mutatott be a Select-mozgó, s ez föltétlen biztosítéka annak, hogy az a néhány felvonás, amelyből ez a filmdarab össze van állítva, állandó aranyos jókedvet vált ki lepergésével a közönségből. Chaplin egy megezőköt fegyencet játszik, aki papnak öltözötten belekerül egy ájtatos templomi gyülekezésbe, mely éppen új lelkészét várja. Ő kénytelen beleélni magát a nehéz szerepbe. Kinos helyzetét még fokozza, hogy egy megszőköt fegyencérea is feltűnik a közönségben, betolakodik az álpap környezetébe s azt mindenáron ki akarja fosztani. A javulásra tért álpapnak nagynehezen sikerül szőkött fegyencérea lopását jóvátennie s jutalmul a jószívű sherif, aki a kiadott körözéssel alapján elfogja, futni engedti.

Hess

mérlege minőségi munka.
Hess Victor, Sibiu
első romániai mérleggyár.

A bécsi Warchalowsky-Ringhoffer-cég állítja fel Románia legnagyobb lokomotív- és vagongyárát

A kormány husz évre ötszázmillió lej értékű megrendelést vállalt. A részvénytőke 600 százalékat a Banca Comerciala fedezi

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy a kormány komoly és előrehaladott tárgyalásokat folytat a bécsi Warchalowsky-Ringhoffer és az Osztrák Államvasút Társaság megbízottjaival egy Romániában föllábitandó lokomotív- és vagongyár ügyében. Minthogy Bukarestben a minisztertanács elvben hozzájárult, az erre vonatkozó törvényjavaslat rövidesen és pedig nyomban az ülészek megnyitása után a parlament elé kerül. A kormány a szerződés értelmében husz évre garanciát vállalt ötszáz millió lej értékű megrendelésre. Minimálisan huszonöt mozdonyt, ötven személyszállító és háromszáz új teherszállító kocsit rendelt minden

évre a kormány, amely a vállalat nacionalizálását a ploestii „Uzinele Metalurgice“ ujászervezése kapcsán kívánja végrehajtani.

A megállapodások értelmében a Banca Comerciala a részvénytőke hatvan százalékát jegyzi, negyven százalékát pedig az osztrák koncerna tagjai. A törvényjavaslat értelmében az új társulat nyomban megalakulása és üzemének megindulása után hűladéktaulni megadja az örszes lokomotívok és kocsik előállításához szükséges kellékek vámmentes behozatalát. A gyár üzembehelyezése csak a törvény megszavazása, szentesítése és a hivatalos lapban való publikálás után fog megtörténni.

Merényletet akartak elkövetni Horthy ellen?

A rendőrség feltartóztatott egy autótaxit, amelynek utasai gyanúsán viselkedtek a kormányzó legutóbbi kikocsizásánál

Budapest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délután az Andrássy ut publikuma előtt feltűnt, hogy a detektívek feltartóztatottak a B 28400. számú autótaxit. Az előállítás a publikum körében azari okozott nagy feltűnést, mert a kérdéses időben hajtatott keresztül autójával Horthy Miklós kormányzó, aki kíséretével Gödöllőbe igyekezett. Mindenki összefüggést keresett az autótaxi feltartóztatás és a kormányzó utja között. A főkapitányság a sajtó képviselői előtt ez ügyben a következő információt adta ki:

Az Andrássy uton vasárnap délután öt órakor a közlekedési rendőrség több detektívje ügyelt fel a rendre, mert abban az időben kellett a kormányzó autójának az útvonalon keresztülhaladnia. A detektívek észrevették, hogy a kormányzó autója előtt körülbelül ötven méternyire egy kisebb autó haladt, amely következetesen megtartotta eredeti gyorsaságát és sem ki nem tért a kormányzó autója előtt, sem nem fordult be valamelyik mellék-

utcaiba.

A detektívek erősen figyelték a „gyanus“ takaszt, amely következetesen a kormányzó autója előtt haladt. Az idegen autó egyszerre nekivágódott az első körönd köburkolatának. Abban a pillanatban egy ur és egy hölgy ugrottak ki a kocsiból, de mindkettő eltűnt az utca forgatagában. A detektívek egy része a két utas felkutatására indult, azonban nem találta őket. A soffőr, Mikés Ferenc, a detektívek előtt elmordotta, hogy utasait nem ismeri. A köröndön szállottak fel az autójába. Mikés feltűnéssel viselkedését ezal igyekezett magyarázni, hogy kissé ittas és azért nem tudta autóját egyenesen vezetni. A soffőrt őrizetbe vették. A rendőrség az esetről még nem adott ki hivatalos jelentést: a soffőr őrizetbevitelével kapcsolatban s ez azazal indokolták, hogy amíg előéletéről nem szereznek be információkat, a soffőrt fogvatartják. Az eset híre elterjedt a fővárosban és mindentűt a kormányzó elleni merényletéről beszélnek.

Ucai botrány,

amely harmadnapra „zsídó összeesküvéssé“ dagad

Egy hátszegei fiatalember „lovagias“ afférjának különös fejleményei

(Hatszeg Hátzeg, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kinos és visszataszító botránynak volt színhelye az elmúlt hét pénteken este 11 órakor Hátzeg főtéren. Berkovits Artur gyógyszerészgyakornok három hölgy társaságában ült a Szöllőssy-gyógyszertár előtti padon, amikor váratlanul egy négytagú társaság toppant eléje és megtámadták. A támadók dr. Teodosie Armand ügyvéd, városi ügyész és volt házúrtiszt, Gorové László rendkívüli egyetemi hallgató, aki dr. Teodosie Armand unokaöccse és két kocsi voltak, akik Berkovicsot botokkal és boxerekkel agyba-főbe verték mindaddig, amíg eszméletét veszítette.

A hölgyek sikoltozására elősiető közönség már a földön ájultan találta a szerencsétlen fiatalembert. Az arra haladó Jepure vezető járásbíró felháborodva látta a történeteket és utasítást adott a rendőrségnek a támadók letartóztatására. Erre azonban sor nem került, mert dr. Teodosie városi ügyész hivatali hatalmára támaszkodva, a rendőroket leintette.

Annak nyomatékos előrebocsájtásával, hogy az egész ügynek semmi köze sincsen az antiszemita, vagy felekezeti villongásokhoz, rendes körülmények között fiatalemberek egymásközötti afférjának volna degradálható az ügy, ha a befejezés brutálitása nem emelné ki a rendes keretből. Sajnálatos az ügy azért is, mert felülja egy kis város békéjét minden komoly alap nélkül, mert diplomás, meglett férfiak vakitatják el magukat a bosszu szenvedélye által.

Az előzményeket kutatva, a szálak néhány hétre vezetnek vissza, amikor a két fiatalember összeveszett és Gorové inzultálta Berkovitsot, amit Berkovits állítólag viszonozott. Gorové ezt tagadta, mire csütörtökön este Berkovits a ká-

véházban megkérdözte Gorovét, igaz-e, hogy annak idején nem ütötte vissza. Azon válasza, hogy igaz, Berkovits tetteleg inzultálta Gorovét, aki fenyegetőzve távozott. Ezután szervezte meg lovagiasnak nem mondható támadását, amelyet a város közönsége felháborodva tárgyalt.

Másnap dr. Teodosie Armand tudatára érte, hogy tette alacsonyrendűségének, hogy a saját kvalifikálatlan eljárását eltussolja, feljelentést tett a rendőrségben, hogy a zsidók támadás céljából szervezkednek és fegyverkeznek botokkal és boxerekkel a románság ellen. Mindjárt meg is nevezett mintegy 8-10 zsidót, nem átalván hölgyeke is belekeverni. A rendőrség beidézte a meguevezetteket, akik megbotránkozva háritották el maguktól a vádat és bizonyítékokat kértek, amit természetesen senki produkálni nem tudott. A megállapozottak megteszik feljelentésüket az illetékes bíróságnál.

Seegras, Gradli, Ponyva, Zsak, szalmazsak, Afrik

nagy választékban és olcsó ár mellett

Boskovics Jozsef — Cluj

Strada Reg. Maria No 15.

— Pusztító ciklon Berlin környékén. Berlinből jelentik: A német főváros környékén tegnap orkánzerű szélvész pusztított, amely minden valószínűség szerint emberéletben is nagy károkat okozott. A Berlin környékén fekvő kirándulóhelyeken rengeteg kirándulót ért utól a vihar és ma estig tizenegy eltűnést jelentettek be azok, akiknek hozzátartozói a kritikus napon kirándultak. Eddig még nem lehetett az eltűntek nyomára akadni.

Angli hogyan Francia teléseit.

(London, a tőjától.) A t... ezelőtt és a h... volt a nagy... kitorése óta... környék lakor... ros felé, hogy... kolóta. A s... ellen irányul... nyolország me... hogy a forro... Ezt bizonyít... is, hogy Tang... számáranyukn... esáltal ellens... álló rabati se

A közigaz... zuli bizottság... rendezavarások... tartani és... ugy a benszü... nak fegyverke... felajánlotta a... tén spanyol c

Primo de... „ABC“ mun... Tangert spany... hely álsakitan... nának ilyen é... hogy Spanyol... gye, hogy mi... millió psot, s... ger összeesküv... szü öttek nyug... ország ellen.

A miniszte... adott kifejez... lom Tangerbe... igazgatóra és... nyol kezembe... nemzetközi ne... hogy a szövét... kérdést Spany... elintézni.

A „Daily... zik a Tanger... és ezzel kapo... miniszterelnök... ben támasztot... gert a marokk... lap megállapít... ciorország a le... javaslata ellen

Londoni d... hogy Spanyol

Angol pol... ebből a spany... nyodalom tán... spanyolok az... ezt az angol

A Ruter... angol kormá... Tangerben ag... lok és az ang... mányuak az... dekeit mind... védeni Tange

Chlorodon... por, C

Ruhája molymentesse válik, ha Czinknél festtet, tisztított.

Anglia fegyverrel is megakadályozza, hogy a spanyolok okkupálják Tangert

Franciaország is élesen ellenzi Primo de Rivera imperialistikus követeléseit. Spanyolországot titkos szerződéssel akarják állandó népszövetségi tanácstagsághoz juttatni?

(London, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tangeri kérdés, amely évtizedekkel ezelőtt és a háború után is állandó ütközőpontja volt a nagyhatalmak versengésének, a sztrájk kitörése óta egyre jobban kezd kiéleződni. A környék lakossága nagy tömegben tódul a város felé, hogy szimpátiájával biztosítsa a sztrájkolót. A sztrájk nem csupán a mai rezsim ellen irányul, de egyenesen nyílt tüntetés Spanyolország mellett, amiből világosan kivehető, hogy a forrongás a spanyol kormány műve. Ezt bizonyítja a lakosoknak az a követelése is, hogy Tanger közigazgatásában a spanyolok számarányuknak megfelelően vegyenek részt és esztal ellensúlyozzák a francia befolyás alatt álló rabati seriff hatalmát.

Spanyol csapatok a sztrájk támogatására

A közigazgatási hatóság értesítette a honföldi bizottságot, hogy a csendőrség esetleges rendezavarások esetén nem fogja tudni a rendet fenntartani és a lakosságot megvédeni, mert úgy a benszülőttek, mint a spanyolok felvannak fegyverkezve. Hír szerint Primo de Rivera felszólította a sztrájkolóknak, hogy szükség esetén spanyol csapatokat bocsát rendelkezésükre.

Primo de Rivera egyébként a medridi "ABC" munkatársa előtt kijelentette, hogy Tangert spanyol protektorátus alatt álló zónává kell átalakítani. Ha a nagyhatalmak nem hoznának ilyen értelmű döntést, úgy itt az ideje, hogy Spanyolország megfogadja a tárgyalást, hogy miért áldoz évente Marokkóra 200 millió pesot, amikor a jelenleg nemzetközi Tanger összeesküvések állandó főfőszke, ahol a benszű ötök nyugodtan fegyverkezhetnek Spanyolország ellen.

Primo de Rivera feyvege őzik

A miniszterelnök azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy addig nem lesz nyugalom Tangerben, amíg ennek a városnak közigazgatása és parancsnoksága nem kerül spanyol kezekbe, ellenkező esetben újabb komoly nemzetközi nehézségek forrása lesz. Reméli, hogy a szövetséges államok kormányai ezt a kérdést Spanyolország javára kedvezően fogják elintézni.

A "Daily News" hosszú cikkben foglalkozik a Tangerben kítört általános sztrájkjal és ezzel kapcsolatban Primo de Rivera spanyol miniszterelnöknek a nyugati hatalmakkal szemben támasztott ama követelésével, hogy Tangert a marokkói spanyol zónához csatolják. A lap megállapítja, hogy úgy Anglia, mint Franciaország a legerélyesebben a spanyol diktátor javaslatát ellen foglalnak állást.

Készülődik az angol flotta

Londoni diplomáciai körökben úgy tudják, hogy Spanyolország annektálási akarja Tangert.

Angol politikai körök hangsúlyozzák, hogy ebből a spanyol tervből súlyos nemzetközi bonyodalom támadhat és ebben az esetben, ha a spanyolok az annektációt végre akarják hajtatni, ezt az angol flotta meg fogja akadályozni.

A Ruter-ügynökség jelentése szerint az angol kormány tudomására jutott, hogy Tangerben agitációt folytatnak az ottani angolok és az angol érdekek ellen. Az angol kormány az az álláspontja, hogy jogait és érdekeit minden körülmények között meg fogja védeni Tangerben.

Chlorodont fogpaszta, Chlorodont fogpor, Chlorodont szájvizekivonat

A népszövetségi tanács-lugság kérdése

Berlin, augusztus 24. Német politikai köröket izgalomban tartja az az állítólagos demar, amelyet Spanyolország szándékozik intézni a francia, az angol és az olasz kormányokhoz a

Véget ért a mizrachí világkonferencia

Hat év alatt három önálló mizrachí szervezet, ötven iskola és egy tanítóképző-intézet létesült

(Antwerpen, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belga kikötőváros az elmúlt napokban a mizrachí szövetség világkonferenciájának volt a színhelye. Rabbi Aniel, Antwerpen főrabijja tartotta az ünnepi megnyitó beszédet és Antwerpen zsidóságának nevében köszöntötte a konferenciát.

— Palesztina számára — mondotta — legértékesebb példa éppen Belgium lehetne, ahol két nemzetiség, a flamand és vallon a legnagyobb egyetértésben él egymás mellett és ezt a kis országot vállvetett munkával fölvirágoztatták.

Ezután az utolsó konferencia óta elért eredményeiről számolt be. Hat év óta megszaktak a Mizrachí kebelében a Hechalm Hamizrachí, a Poale Hamizrachí és a Ceire Mizrachí. Ismerte a Mizrachí főadatát, amely valószínűleg ma is áll: Clon eszméjének a hitű zsidóság körébe való plántálása.

Meir Berlin főrabbi, a Mizrachí elnöke héberül kezdte beszédét, majd átér a galut nyelvére. Örvend, hogy a Vaad Hamizrachí, amióta Jeruzsálem a székhelye, olyan befolyásra és tekintélyre tett szert, amit sehol egybeüttl elérni nem tudott volna. A vallási szellemben vezetett iskolák is nagy lendületet vettek. A három mizrachí iskola helyett, ma ötven jól megszervezett iskola működik. A jeruzsálemi mizrachí tanítóképző intézet mintaszerű vezetés alatt áll. A mizrachí bank a vallásos bevándorló elemeket segíti elő a letelepítés körül.

Egy nagyenyedi zupásőrmester kalandorregénye a hadbírótság előtt

Öt évre ítélték Petre Sindrilát

(Cluj Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vadak egész légiójától tiszán állott ma a kolozsvári hadbírótság előtt Sindrila Petre, a Nagyenyeden állomásozó 6-os huszárezred zupásőrmestere. Nem kevesebb, mint 12 legkülönbözőbb büncselekmény súlyos nehezedik az alig 23 éves intelligensbőn altszázváltóra, aki a reábizott katonai szállományok ellopásától okirathamisításra keresztül Magyarország javára való kémkedésig az elküldhető büncselekmények széles skáláját futotta meg és ragyogó kalandori talentumának adta fényes tanúságát.

Az elmúlt év őszén a nagyenyedi 6-ik vadászrezred Sindrila Petre őrmestert azaz a feladattal bízta meg, hogy egy különböző felszerelési tárgyakkal telt vagon Kolozsvárra kíséren. Kolozsvárra érve azonban Sindrila arról tett jelentést felettes hatóságának, hogy utközben a vagont ismeretlen tettesek felölték és tartalmának javarészét kihalolták. Miután az ellopott holmik rendkívül nagy értéket képviseltek, a katonai hatóságok szigorú nyomozást indítottak, amelynek nyomán a gyanú a feltétlenül megbízhatónak ismert őrmesterre hárt. Sindrilát letartottatták és a kolozsvári katonai fogházba zárták. Az őrmester néhány napi fogás után megszökött börtönéből és hamis okmányok alapján utlevelet szerezt magának, Magyarországra szökött. Itt azonnal Debrecenbe utazott, ahol a hírhedt Istvánfalvi ezredes vezetés alatt álló kémosztagnak ajánlotta föl szolgálatait. Itt ruhával, pénzel láták el és a volt őrmester elmaszkírozva, magyar utlevéllel Romániába tért vissza.

Járt Erdély különböző városaiban, de hogy

népszövetségi tanácstagság és a tangeri kérdés ügyében és amely azzal a veszéllyel fenyeget, hogy a Népszövetség öszl ülészakát teljesen felborítja.

Párlsban — hír szerint — tárgyalások vannak folyamatban a genfi nagyhatalmak között, hogy még a tanulmányi bizottság összeülése előtt, Spanyolország javára egy titkos diplomáciai egyezményt hozzanak létre. Amennyiben a tangeri kérdést kedvezően intézik el, bizonyosra vehető, hogy Lengyelország újra erősebben fog ragaszkodni állandó tanácstagságának követeléséhez, még abban az esetben is, ha ezzel Németország belépését, sőt az egész Locarno-szerződés fennmaradását veszélyezteti.

dorló elemeket segíti elő a letelepítés körül.

Fischmann rabbi a Palesztinamunkáról referált. Kritizálta az Aguda magatartását, amely az építő munka helyett egyre csak szójelvetést idéz föl a hitközösségekben.

M. Uschischkia a Nemzeti Alapról tartott referátumot és rámutatott a zomorú tényre, hogy Palesztina földjének alig 5-6 százaléka van zsidó kézu. Főhívja a hitű zsidóságot, hogy a föld megváltásának érdekében szervezzenek töret a Keren Kajemet számára.

Farbstein (Varsó) a cionizmus helyzetéről tartott előadást.

Sch. Landau (Jeruzsálem) a vallásos zsidó kolonistákról tartott referátumában kiemelte a vallásos chalucook munkakészségét. Dr. J. H. Hertz, Anglia főrabijja, Louis Lipsky, dr. Drachmann (Newyork ortodox rabbi) hatáson beszédei után megejtették a válaszókat. A mizrachí világszervezetének vezetősége a következőkből áll: Rabbi Meir Berlin, rabbi Fischmann, London és dr. J. Feldmann sejaképviselő. Kivülök megválasztották egy negyven tagú központi tanácsot és kéttágu becsületbírótságot.

A jelentések között a jeruzsálemi Mizrachí Bank számai élénken illusztrálták azt a haladást, amit a vallásos cionisták tettek az utóbbi években. A bank 3029 váltót számított le összesen 64 646 550 egyiptomi font sterling értékben.

innen küldötte jelentéseket megbízóinak, azt állhatatosan tagadja Sindrila Petre. Végül is ez év februárjában nagykarolyi tevékenysége folyamán összehozta a sors egy Andrei Valeriu nevű temesvári szökött diákkal. A két szökevényt a közös sors és közös végzet nagyon összemegitette és a szökött katona meg az iskolakerülő rossz diák örök barátságát köttek egymással. A debreczeni pénzén mulatva járták be Románia nagyobb városait, mindenütt nagylábon élve. Jellemző erre, hogy kolozsvári tartózkodásuk alatt az Astoria-szállóban szálltak meg... Végül is, hosszas vándorlásuk alatt fogytán volt pénzük és elhatározták, hogy Bulgáriába szöknék a következmények elől. Egészen Konstancáig szerencsésen eljutottak, itt azonban, a vásott diákban felülkerekedett lelkiismerete és egy szép napon jelentkezve a rendőrségen, mindkettőjüket leleplezte.

A megtért, 16 éves szöke diák: Andrei Valeriu és a kalandorvéru, nyughatatlan őrmester: Petre Sindrila ma feleltek vétkeikért a kolozsvári hadbírótság előtt. Az őrmester megtörtén valotta be büneit és enyhítő ezt körülmények tudva be, 5 évi fegyházra ítélték őt. Büntársát Andrei Valeriu azonban felmentették.

— Sztrájkbaléptek a katonai pirotechnikai intézet munkasai. Bukarestből jelentik: A katonai pirotechnika munkásai sztrájkba léptek. A munkások ma küldöttséget menesztettek Mircescu tábornok hadügyi és Trancu Jasi munkügyi miniszterhez, kérve a rájuk kirótt büntetések elengedését és illetményeik felemelését.

augusztus 24
ítja fel
gyárat
vállalt.
dexi
at nacionalizá-
rgic" ujjašser-
tani.
ben a Barci
van százaléka
g az osztrák
lat értelmében
llása és üzemei-
lanul megadja
előállításához
ohozatalát. A
törvény meg-
vatalos lapban
tenni.
llen?
yanusan
"syanus" tak-
nyzó autója előtt
nekivágott az
u a pillanatban
a kocsiból, de
aban. A detekti-
tására indult,
t, Mikos Ferenc,
y utasít nem
az autójába. Mi-
ezett meggyarzni,
a autóját egye-
tték. A rendőr-
vatalos jelentés
ban s ezt azzal
em szereznek be
r. Az eset híre
a kormányzó
dagad
eményei
igaz-e, hogy
Azon válasza,
ultálta Gorovét,
után szervezte
ató támadását,
orodva tárgyal-
d tudatára éb-
ek, hogy a saját
olja, feljelentést
ók támadás cél-
eznek botokkal
Mindjárt meg-
t, nem átalván
rség beidézte a
nkozva háritot-
nyítékokat kér-
rodokálni nem
gtezik jelenle-

Ponyva,
Afrik
r mellett
— Cluj
15.

n környékén.
áros környékén
t, amely minden
s nagy károkat
kirándulohelye-
vihar és ma es-
azok, akiknek
ándultak. Eddig
nára akadni.
szittat.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdelyi es bansagi zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Azt akarjuk, hogy az egész nép tudjon héberül, hogy ne feledhesse el a bibliát, mert ez a kvintesszenciája a mi nemzetünknek és ethikánknak. De a héber nyelvnek még más jelentősége is van számunkra. Az egyén nem egy szabad, egyedül álló pont a világban, hanem csak egy bog a saját generációjának hálóján és egyúttal egy lánc szemében a hosszú láncban, amely a történelem kezdetétől mind a mai napig megszakítás nélkül húzódik.

Ki állíthatja magáról azt, hogy a néphez tartozik? Az, aki az egész világot elborító háló minden bogával egygyé van fűzve és aki tudja azt a léncot, amely a patriarchák korától a mi napjainkig nyulik. Amint ideje érkezik, hogy az összes országok zsidói értik a héber nyelvet, akkor ez lesz az a kötelék, amely az egyes embereket összefűzi. A héber nyelv az, amely egybefűzi a fejlődési láncmenet láncszemeit, egybeköt bennünket Mózesrel, a prófétákkal, a Mánával, a Gemarával és mind a mi nagy csillagainkkal, amelyek valaha az egünkön ragyogtak. A héber nyelv összeköt bennünket azokkal, akik a piramisokat építették, azokkal, akik szívük vérért ontották Cion falain és azokkal is, akik az égő máglyákon a Sómá Jiszráélt sikoltották. A héber nyelvet elfeledni annyit jelent, mint amikor egy ágat letörnek a fáról, hogy rövid ideig rohadjon és aztán teljesen megsemmisüljön.

Jicchok Leib Perez

— A király 61-ik születésnapja. Bukarestből jelentik: A király 61-ik születésnapját a szokásos ünnepek között ülték meg Bukarestben. Az ünnepeken, amelyen az összes katonai és polgári hatóságok megjelentek, a kormányt Cudalbu igazságügyminiszter képviselte. Darvary, a szenátus alelnöke, a szenátus névében üdvözlővirágot küldött a királynak Párisba.

— Szeptember 20-án kezdődik a tanév. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszter ma közölte az új iskolaévre szóló rendeletét. Ezzel a beiratkozások szeptember 1 és 6-ik között fognak lezajlani. A javító és felvételi vizsgákat szeptember 10 és 15-ik között tartják meg. A póterettségi vizsgák szeptember 25 és október 10-ik között lesznek. A tanítást szeptember 20-án kezdik meg.

— A Notre Dame kincsével akarták megdönteni Mussolini uralmát? Párisból jelentik: Az itteni titkos rendőrség egy olasz antifascista komplotot leplezett le, amelynek az lett volna a célja, hogy a Notre Dame kincseskamráját kirabolja és ezzel a hatalmas értékkel anyagilag alátámaszsa a Mussolini megdöntésére irányuló terveket. Az összeesküvés értelmi szerzőjét állítják már le is tartóztatták. Püspöki körökben a készülő merényletről nem tudnak semmit, aminthogy a Notre Dame őrei sem vettek észre semmi gyanusát.

— Uj bibliai lelet Palesztinában. Az utóbbi években, különösen amióta a zsidó regenerálómunka Palesztinában intenzív módon folyik, annyi értékes régészeti leletet hoztak felszínre, mint régebben évszázadok óta sem. E leletek közül majd nem mindegyik igazolta a Biblia történeti adatainak valódiságát. Az újabb ásatások között is a szenzáció erejével hat az a lelet, amire Ernest Sellin berlini teológus és Palesztina kutató bukkant Bálátban, az egykori Szichem helyén. Itt a német tudós egy 26:21 méter nagyságú, öt méternél is szélesebb falú övezett épületet talált. Ez az épület a teológusok és régészek szerint a szichemi kanaanita bálványok temploma volt. Hat oszlopon nyugszik az épület födéléje és maga az épület egy szentelt berek (temenoz) közepén állott. Szichem bálványáról a Királyok könyvének kilencedik fejezetében van szó. Amikor a város polgársága az el-

Szerda
5686. Elni 15.
1926. aug 25.

Egyhónapi elzárásra ítélték a dorohoi prefektust, mert megveretett egy parasztpárti jelöltet

(Bucuresti Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legutóbbi általános választások alkalmából az ellenzéki pártok több választókerületben feljelentést tettek a helyi hatóságok ellen, akik tulburgóságukban néhol túllépték hivatalos hatáskörüket. A dorohoi törvényszék ma tárgyalta az első ilyen választási bűnpert, amelyben súlyosan marasztaló ítéletet hozott. Dorohoi jelentés szerint a törvényszék ma ítélezett abban a bűnpertben, amelynek vádlottai Stere Popescu ezredes, dorohoi prefektus és Marin Mancea csendőrmester voltak. A vád ellenük az volt, hogy az általános választások idején Dumitrescu örmester parasztpárti jelöltet minden törvényes alap nélkül letartóztatták és súlyosan elverték. A bíróság Stere Popescut 1 hónapi elzárásra és 50 000 lej pénzbírságra, Marin Manceat pedig 6 hónapi elzárásra ítélte.

A cseh fascisták vezére Mussolininél

Gajda tábornokot azért menesztették, mert ellenezte a kisebbségek bevonását a kormányba? Bomlási processzus a cseh fascista pártban

(Prága, augusztus 24. az Uj Kelet tudósítójától.) A „28 Rijsen“ című lap értesülése szerint Kramarc, a cseh fascisták vezére tegnap az olaszországi Roccione fűdőhelyen hosszasan tárgyalt Mussolinival. Kramarc tárgyalásai során figyelt dr. Girsu miniszter, aki Benes megbízásából ugyancsak Roccionban tartózkodik.

A cseh nemzeti demokráta párt ifjusági szervezetei tegnap este a Zedfia-szigeten népgyűlést tartottak, melynek első szónoka Hlavacska, a fascistamozgalom egyik ismert vezére volt. Hlavacska kijelentette, hogyha csak egy része igaz volna azoknak a vádaknak, amelyek a „negyes csirkefogók“ Gajdára rákentek, menten felmondaná neki a barátságot. Gajdát meg akarták nyerni, hogy a hadsereg segítségével támogassa egy cseh-német-magyar kormány létrejöttét és amikor a tábornok ezt elutasította, minden eljárás mellőzésevel elítélték. Ami történt, csak komédia volt. Gajda azért vetette alá magát a felülvizsgálásnak, hogy ennek lefolytatása után, mint megánamber beszélhessen és vádat emelhesen rágalmozól ellen. Első pörében a főtárgyalást már augusztus 28-án meg fogják tartani. Ki fog derülni az is, hogy milyen összegeket ajánlottak fel Gajdának, ha nem viszi bíróság elé az ügyet. Belenség láttára már széjjelfutott, a katonaság a templomba vonult vissza, ahol mindaddig ellentállt, amíg az épületet fölperzelték.

* A napi fárasztó munka után fűdőhely hat az elfáradt idegekre, ha a Fötér Bőzsa-Royal drogéria szenzációszámba menő verseny kirakatát megnéztük, ahol izléses és elsőrangú minőségű szappan kollekciók vannak kiállítva.

— Értesítés A cluji aut. ort. izr. hitközség nyilvános jogu középiskola igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy tandíjmentesség iránti kérvényüket minden d. e. 10 órákor az irodában benyújthatják. Egyben felhívjuk a vidéki szülők figyelmét arra, hogy gyermekeik ellátásánál az iskola igazgatósága mindenben segítségükre lesz. Már eddig is nagyon sok megfelelő lakás van előjegyzésben. Igazgatóság.

nes külügyminiszter erőnek erejével politikai hullává akarta tenni Gajdát, de ez nem fog sikerülni neki.

A gyűlés üdvözlővirágot intézett Gajdahoz, melyben biztosítja kitartásáról, majd — a rendőrségi tilalom ellenére — felvonultak a Vencel szoborhoz, azonban zavargásokra nem került a sor.

A cseh fascista mozgalom egyébként mint a „Pravo Lidu“ írja súlyos bonyodalmakat idéz elő saját anyapártijában, a nemzeti demokráta pártban is. A párt követeli, hogy az esetleges parlamenti választásoknál a listavezetők fascisták legyenek. Dvoracska volt kereskedelmiügyi minisztert azzal vádolják, hogy nem lépett fel elég erővel Benes ellen a Gajda-afférból kifolyólag. Ezzel szemben a pártvezetőség emberei a fascistáknak, főleg pedig Hlavacskaék, a „Narodni Listi“ főszerkesztőjének a szemére hányják, hogy a Gajda-ügyben aratott kudarc aláasta a nemzeti demokráta párt tekintélyét. Több nehéziparos bejelentette, hogy ha a fascista mozgalom nem hagy alább kilépnek a pártból. A fascisták egyébként nem számítanak Kramarcra, mert szerintük opportunisták. A cseh fascizmus a maga sorából fogja kiválasztani vezetőit.

— Rabbiválasztás. A fogarasi hitközség Löwy József orsovai rabbit papjává választotta. Löwy rabban, aki a zsidó reneszánsz ismert lelkes híve, a fogarasi hitközség olyan kiváló vezetőt nyert, aki a hitélet terén is hatalmas munkát van hivatva teljesíteni.

— Sztrájk fenyeget a Zsitvölgyében. Petrozsényből jelentik: Az állami bányák alkalmazottai — mint ismeretes — a kollektív szerződés megújítására vonatkozó tárgyalásokat Petrozsényben, az állam kiküldötte és a kolozsvári munkaügyi inspektor jelenlétében megkezdették. A tárgyalások során a munkások a munkabérek felemelését és a természetbeni járandóságoknak régi árában való szolgáltatását kérték. Az állami kiküldött azonban csak a bérek minimális felemelésére vonatkozó kérést volt hajlandó teljesíteni, a természetbeni járandóságot, különösen az élelmiszereknek régi árában való szolgáltatását megtagadta. Az ellentét a munkásdelegátusok és az állam kiküldöttei között annyira kiéleződött, hogy a tárgyalások megszakadtak. A munkások két napig gondolkodási időt kértek a tárgyalások újabb felvételére.

— Holtpontra jutott a csepeli nyomozás. Budapestről jelentik: A csepeli robbanás ügyében megindított nyomozás most már véglegesen holtpontra jutott és semmi kilátás nincs arra, hogy a vizsgálat valami eredményt érjen el. A rendőrségnek egyetlen olyan adata sincs, amely azt bizonyítaná, hogy büntény történt. Ezzel szemben tudvalevőleg a szakértő-bizottság megállapította, hogy a robbanást semmiesetre nem okozhatta öngyújtás. Ha tehát csak valami véletlen világosságot nem derít a katasztrófa ügyére, a csepeli robbanás oka örök titok marad.

— Letartóztatták Rasputin titkárát. Bécsből jelentik: Szimanovicot, Rasputin volt titkárát, az olasz-osztrák határon, abban a pillanatban, amikor briliánsokat és más érték tárgyakat akart csempészni, letartóztatták. Szimanovic az orosz forradalom kitörése óta emigrációban él és leginkább Párisban tartózkodik.

Bármily zeneművel
Baktárról szállít Róvész Béla zeneműkereskedése (s hangverseny-irodája) **MAROSVÁSÁRHELY.**

* Zsidó Lyceum Timisoara. A nyilvános jogu felruházott 8 osztályú fiúcoumban, 4 osztályú lányliceumban és 4 osztályú felső kereskedelmi iskolában a beiratkozások szeptember hó 1-én délelőtt 9—12 óráig lesznek. A javítóvizsgálatok szeptember hó 13-án 8 órákor, az V. osztályú felvételi vizsgálatok szeptember 20-án 8 órákor kezdődnek. A rendes tanítás kezdete szeptember 26-án reggel 8 órákor. A **felő kereskedelmi iskolába a tanulók különbözeti és felvételi vizsgálat nélkül irathatnak be.**

— Autobusz-szerencsétlenség a dévabrádi országúton. A Déva és Brád között közlekedő autobusz augusztus 22-én este egy kanyarulatnál felborult. Az autó sofőrje ugyanis ezen a napon a bálványok temploma volt a helyszíne, aki autózására nem jogosult, vezette az autobuszt, mely zsúfolásig megtelt utasokkal. A szerencsétlenségnek hat sebesültje van, akiket a dévai megyei kórházba szállítottak be.

Belgium terifát Bruszelben 1-től kezdve szabást aabb szil a luxusdök jelet

Ismét a vásárhelyi Fiszrosvásárhelyről jeke évvel ezelőtt főtől folyékonytízet, aminek volt termelését bcsak Erdélyben, a részvénytársas szintén megszünt helyi gyárat a rüzembe helyezik engedélyt a kom

Az al a Bkarestből jelet a költségvetési mállapban vanall miniszterium megter elé terjeszt

A zürichi a lej. Tegnap külföldi tőzsdék bár a zürichi pttimma! jegyzetken már a 248. jelentésünk helytőzsdé, amely a jegyezte a lejt, 248-as árfolyamkén is kivétel deviza. Budapest 337-ről 342-re, így tovább. A arfolyamai erő

Az új Béletbeléptetéséüymintszteritüvámblottság haladottak, hogy új behozatali véleptetésére lehet már e hét folyólap a változtat

KÖZGAZDASÁG

A magas exportvámok miatt a külföldön nem versenyképes a román cukor

Csak az exportvámok teljes eltörlésével lehetne kivinni az 1925-26. évi cukorfelesleget. Iónak ígérkezik az új cukorkampány

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Új Kelet tudósítójától) Még élénk emlékezetes, hogy tavaly, amikor a liberális kormány életbe léptette a belföldi cukortermelés érdekében a vámvédelmi rendszert, a magas cukorimporttal szemben egyes gazdasági rétegek erős ellenállást fejtettek ki azzal érvelve, hogy a belföldi gyárak nem lesznek képesek a fogyasztást kielégíteni és így a cukorállításban felemelkedés fog beállni.

Az 1925-26. os cukorkampány azokat az egységeket előszította, mert a belföldi termelés nemcsak, hogy a szükségletet tudta fedezni, hanem, de ezenfelül még tekintélyes mennyiséget produkált, mint felesleget. Munkatársaink alkalma volt arról a kérdéssel beszélgetni, folytatni az egyik nagy erdélyi cukorgyár vezetőjével, aki a fennmaradt cukorfelesleg exportlehetőségéről, valamint a külső piacon álló újabb cukorkampánnyal kapcsolatban a következőket mondotta:

Még nem lehet pontosan megállapítani, hogy az elmúlt kampányban mennyi felesleget termelték a gyárak a belföldi szükségleten felül. Közbiztosan az erdélyi gyárak termelték a cukorfelesleget, amit a cukoriparban az országban is nagyban felhőve tett. Hozzávetőlegesen 12-12 ezer vagonra tehető az ország egész évi cukortermelése, amelyből a belföldi szükségletben legfeljebb ha 9-10 ezer vagonnal fogynak. Tekintettel arra, hogy a gyárak továbbra is teljes üzemmel dolgoznak és az idegi cukoripar termelés is bővebb ígérkezik.

Belgiumban is felémlik a vasúti ártárifát Brüsszélből jelentik: A kormány szeptember 1-től kezdve a vasúti személy- és árudíjszabást az ártárifák emelésével, azaz a díjak a luxusútdíj jelentős emelésével tervezi.

Ismét üzembe helyezik a marosvásárhelyi Fischer féls pótkávégyárat. Marosvásárhelyről jelentik: Mint ismeretes, mintegy két évvel ezelőtt a hatóságok elreklárátk a Fischer-féle helyi pótkávégyárat. A marosvásárhelyi üzem, aminek következtében a gyár képtelen volt termelését beszüntetni. A háború alatt román Erdélyben, h nem Budapestben is volt üzeme a részvénytársaság, amely azonban időközben szűnt meg. Mint értesítik, a marosvásárhelyi gyárat a régi tulajdonosok rövidesen ismét üzembe helyezik és az erre vonatkozó közigazgatási engedélyt a kormánytól már meg is ezék.

Az alami költségvetés előkészületei. Bukarestből jelentik: Az egyes minisztériumokban a költségvetési munkálatok már erősen előrehaladott állapotban vannak. Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium még e hét folyamán a pénzügyminiszter elé terjeszti a költségvetés tervezetét.

A zürichi utóbban 248-ra emelkedett a lej. Tegnap jelentették, hogy a lej az összes külföldi tőzsdéken erős javulásnak indult és bár a zürichi pénzpiacon csupán 242-50 szán timmal jegyzték a román devizát, egyes helyeken már a 248-as paritást is elérte. Előzetes jelentésünk helyességét igazolta a mai zürichi tőzsde, amely a lej 245-ös nyitása után 247-50-el jegyezte a lejt, sőt az utóbban már elérte a 248-as árfolyamot is. A többi külföldi tőzsdeken is kivétel nélkül emelkedett a román deviza. Budapestben 338-ról 345-re Bécsben 337-ről 342-re, Prágában 1600-ról 1620-ra és így tovább. A belföldi pénzpiacon a valuták árfolyamai erősen estek.

Az új behozatali vámnóménklatura életbe léptetése. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium kebelében működő speciális vámbizottság munkálatai már olyan előrehaladottak, hogy az eddig még nem rendezett új behozatali vámnóménklatura mielőbbi életbe léptetésére lehet számítani. Egyes cikkekben már e hét folyamán közölni fogja a hivatalos lap a változtatásokat.

tehát nem kell tartalékról gondoskodni, önkéntelenül foglalkoznunk kell a cukorfelesleg exportálásának lehetőségével.

A helyzet azonban az, hogy megközelítőleg sem rendelkezünk azokkal a feltételekkel, amelyek a cukor exportját lehetővé tennék. Ennek oka egyszerűen abban keresendő, hogy az előállítás költségei meglehetősen magasak, másrészt pedig a magas kiviteli illetékek zárják el előlük a külföldi utat. Ahhoz, hogy exportálhassunk, a kormányuk sűrűsösen el kellene törölnie a teljes exportilletéket, ami már csak azért is indokolt volna, mert a gyárak teljes mértékben vállalni tudják — és vállalják is — a belföldi szükséglet fedezését. Export-szemponthoz számunkra jelenleg csupán a Közel-kelet jöhet számításba. Régebben az erdélyi cukorgyárak Nyugatra is exportáltak, sőt egész földiáig terjedt az export-terrénum, ma azonban ezek a piacok nem jöhetnek tekintetbe.

Informátorunk, a gazdáknak azon kívánságával kapcsolatban, hogy a cukoripar bava tási ártárifát emelje fel a kormány, kijelentette, hogy a kérs mérsékelt teljesítést indokoltak tartja és a kormány előreláthatólag bizonyos mértékben honorálni is fogja a gazdák kívánságát. A tavalyinál maga abb mezőgazdasági munkabérek és az eszések miatt bekövetkezett árszökés rendszertelen mezőgazdasági munkálatoz elvégzése megrágitották a cukoripar termelését és ennek megjelölés emelni kell a beváltási ártárifát.

Egy cseh-osztrák konzorcium több gyárat akar alapítani Erdélyben. Budapesti jelentik: Több budapesti ipari jelentő Prágából, hogy egy osztrák és cseh pénzesoportokból alakult konzorcium engedélyt kért a bukaresti kereskedelemügyi minisztériumtól a y posztgyár és két szövölgár-alapítására Erdélyben. A konzorcium, amely részvetésből áll, lej értékű gépek behozatalára kért engedélyt, legalább háromszázmillió lej értékű beruházásra akarja költeni magát. Bővebb részleteket a konzorciumban részvevő tőzsekről a lapok nem közölnek.

TŐZSDE

Augusztus 24-én
Párizsban 245.00—247.50, Párizsban 13.70, Londonban 845, Németben 342, Prágában 16.20, Berlinben 201.
Közlöny. A lej várhatóan előretörése erősen leszorította a devizák árfolyamát. A kereslet gyöszolván teljesen megszűnt és a kínálat alacsonyabb ártárifák szemből ferezvált maradt. Az árfolyamok a követek közök:
Bécs 28.80—29.20, Prága 6.05—6.10, Budapest 343—352, Páris 5.90—5.96, Zürich 39.70, 39.90, Newyork 204.00—206.00, London 1000—1005, Milánó 6.75—6.80.
Zürich. Zárlat: Berlin 123.30, Amsterdam 297.60, Newyork 517.38, London 2515.12, Páris 1465.00, Milánó 1675.00, Prága 1533.00, Budapest 72.30, Belgrád 912.50, Bukarest 245.00—247.50, Varsó 57.50, Bécs 73.20.

Bukaresti valuták: Páris 5.80, Berlin 49.00, London 102.00, Newyork 206.00, Milánó 6.88, Zürich 39.80, Bécs 29.15, Prága 6.11, Brüsszel 5.75, Budapest 29.75.
Bukaresti valuták: Napoleon 820, német márké 43.00, leva 152, török líra 118, francia frank 1000, francia frank 6.20, svájci frank 80.00, orosz líra 7.00, drachma —, dinár 8.70, dollár 206.00, lengyel forint 18.00, osztrák schilling 30.00, magyar korona 30.00, cseh korona 3.20, belga frank 16.00, holland forint —.

Hirdessen az Új Keletben

Alapított 1890.
Anton Rosenzweig
Héber könyv és rituais otkok nagykereskedése
Cluj, P. M. Viteazul (7. Széchenyi-ter) 33. (Sa át ház)
A nagy ünnepi főcikkeket árjegyzéke
1 garn. díszes 6-es magyar vagy német fordítással, 4 kötet vázon... L. 380
1 garn. díszkötéses magyar vagy német fordítással, 9 kötet vázon... L. 850
1 garn. díszkötés és zargon fordítással, 1 kötet L. 140, 2 kötet... L. 210
1 kötet díszkötés és fordítással, 1 kötet L. 200, 4 kötet... L. 350
1 garn. díszk. zargon ford. 5 vagy 9 kötet L. 350
Selyem Tálcsák fűszerezzel vagy arany drasszal, nagyság szerint... L. 500—1200
Gyapru és tőrüs Tálcsák gyári árban, szám szerinti nagyság L. 550—1000. Jomkipur sapka selyem libertiu ezüst vagy arany drasszal L. 120.
Mirjam vászon-összetben L. 225. Imitált bőr L. 250, valódi bőr L. 600. Szőcske fűzve L. 20, kőváz zargon fordítással L. 30. — Postal megrendeléseket azonnal szállítok, meg nem felelőt visszaveszek.

Bádofeldolgozó-gépek
bádogosok és lakatosok számára.
Elsőrangú gyári anyagokat szállít legkedvezőbb árakon
SCHIEB Kereskedelmi és Ipari Vállalat
SIBIU—NAGYSZEBEN,
Strada Gării No. 15.

Hölgyeknek
nyáron a
RAPIDOL
Hygienikus izzadáscsökkentő szer használatára üdülő és jótétemény. RAPIDOL megakadályozza a hómaljak, lábak és kezek túlerős izzadását, erősíti a bőrszövetet és azt puhává és simává teszi. Díszkrét levendula illata van. Hatása tökéletes.
Postán szállítja utánvétellel, díjmentesen
(1 üveg ára 50— lej, 2 üveg 90— lej, 3 üveg 130— lej.)
Farmax Braşov, Postafiók 53 utján.
Vezérképviselő: AMPHORA R.-T. Braşov.

Parafint, stearint
és mindenféle templomi, szalon és karácsonyi gyertyát gyárt és a fűhívásra miutázott éjszakkal szolgál
Lengyel Sándor és Flai
gyertyagyára, Arad. Interurban telefon 407.

Aron David uriszabósága
Cluj, Calea Regulei Ferd. 32.

A legfőbb közegészségügyi tanács által engedélyezett
Breazui keserűvíz
50-60% al olcsóbb a külföldi hasonló hatású vizeknél. Kapható minden gyógyszertárban, üvegenként 30 lejért. Vezérképviselő
Bognár és Szentó
Erd. Ker. Rt. Cluj, Calea Reg. Ferdinand 70.

